

20.5.2022

Sisäministeriö

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta

Sisäministeriö on pyytänyt lausuntoa hallituksen esityksestä arpajaislain muuttamiseksi. Esityksessä esitetään uutta rahoitusmallia, jonka mukaan Veikkaus Oy:n tuotolla rahoitettuja toimintoja rahoitettaisiin vuoden 2024 alusta lukien menokehyyksen sisältä yleiskatteellisista budjettivaroista. Esityksen tavoitteena on poistaa rahapelituotolla rahoitettujen toimintojen taloudellinen ja määrärahatasoon liittyvä riippuvuus Veikkaus Oy:n tuotosta. Tavoitteena on myös vahvistaa rahapelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä yksinoikeusjärjestelmässä. Säännökset Veikkaus Oy:n tuoton käyttötarkoituksesta, tuoton ottamisesta talousarvion ja tilittämistä muutettaisiin uutta rahoitusmallia vastaaviksi. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös Veikkaus Oy:n velvollisuudesta toimittaa selvitys valtiolle tilittämästään tuotosta.

Valtiovarainministeriön lausunto

Uuteen rahoitusmalliin perustuvat muutokset ovat Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan tarkoituksenmukaisia ja kannatettavia. Valtion talousarvion näkökulmasta nykyisen kaltaisessa käyttötarkoitussääntelyssä on kyse poikkeuksesta tulojen yleiskatteisuuden periaatteeseen. Arpajaislakiin ehdotettujen muutosten jälkeen Veikkaus Oy:n tilittämä voitto tulisi kattamaan valtion menoja ilman säädettyä korvamerkintää. Menot tulisivat kohdennettavaksi ja ratkaistavaksi talousarvioprosessissa samaan tapaan kuin muut valtionalouden menokehyykseen kuuluvat menot.

Hallitus on vuosia 2023-2026 koskevassa Julkisen talouden suunnitelmassaan linjannut, että rahapelituotoilla rahoitettavien yleishyödyllisten toimintojen menot siirretään rahoituslähteestä riippumatta ja hallitusohjelmassa linjatusta kehysäännöstä poiketen kehyykseen kuuluvaksi menoksi vuodesta 2023 lukien. Vaalikauden kehystä korotetaan vastaavasti koko tason osalta, ei vain rahapelituotoilla nykyisin rahoitettavilta osin. Vuodesta 2024 lukien yleishyödyllisten toimintojen rahoitus on hallituksen kehyspäättöksessä siirretty kokonaisuudessaan yleiskatteisesti rahoitettavaksi. Valtion talousarvion rakenteessa ja esimerkiksi momenttikohtaisissa sisällöissä tapahtuvat muutokset tulevat yksityiskohtaisemmin ratkaistavaksi ja muodostettaviksi vuoden 2024 valtion talousarvion valmistelun yhteydessä.

Uutta rahoitusmallia koskevan kokonaisuuden hallintaan ja selkeään ja ymmärrettävään viestintään on syytä panostaa hyvissä ajoin ennen muutosten voimaantuloa. Arpajaislakiin esitettävien muutosten ohella myös sosiaali- ja terveysministeriössä ja maa- ja metsätalousministeriössä on parhaillaan valmisteilla muutoksiin liittyvää puitelainsäädäntöä. Tarkoituksena on, että uuteen rahoitusmalliin liittyvät lakiehdotukset sisällytettäisiin lausuntokierrosten jälkeen joko yhteen eduskunnalle syksyllä 2022 annettavaan hallituksen esitykseen tai ne annettaisiin samanaikaisesti eduskunnalle toisistaan riippuvaisina esityksinä. Pohdittavaksi tulisi valtioneuvoston tasolla ottaa kysymys siitä, millä tavalla ja kenen toimesta kokonaisuuden viestinnästä huolehditaan.

Vuonna 2019 käynnistetyssä valtionavustusten digitalisointi- ja kehittämishankkeessa kehitetään valtionavustusten suuntaamista, hakemista, myöntämistä, seuranta- ja arviointia luomalla yhtenäinen digitalisoitu valtionavustusprosessi ja sen tueksi uudet toimintamallit. Hankkeen tavoitteena on lisätä valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta, läpinäkyvyyttä ja tehokkuutta. Valtionavustushanke tekee tänä vuonna ehdotuksia järjestöjen varainhankinnan kehittämiseksi. On tärkeää, että valtionapuviranomaiset jatkavat valtionavustuskäytäntöjen kehittämistä ja yhdenmukaistamista samaan aikaan arpajaislain muutosten kanssa. Esimerkiksi valtionavustusten myöntämisessä sovellettavissa arviointiperusteissa ja -kriteereissä ja järjestöjen varainhankinnan kehittämisessä tulisi ottaa huomioon myös valtionavustuksia hakevien ja saavien järjestöjen varallisuusarvioinnin valtionapuviranomaisten tekemää tarveharkintaa varten.

Esityksessä ei tällä hetkellä käsitellä kysymystä siitä, vaikuttaako uudistus tarvetta tarkistaa arpajaisverolakia. Verojärjestelmän kannalta arpajaisvero on voitonsaajan tuloveron korvaava vero. Tuloverolain (1535/1992) 85 §:n mukaan arpajaisverolain 2 §:ssä tarkoitetuista arpajaisista saatu voitto ei ole veronalaista tuloa. Sama koskee Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa sen lainsäädännön mukaisesti toimeenpannuista arpajaisista saatua voittoa. Veikkaus Oy ja rahapelitoimintaa Ahvenanmaalla yksinoikeudella harjoittava Paf ovat tuloverolain 21 c §:n nojalla tuloverotuksessa verovelvollisia vain muusta kuin yksinoikeuden nojalla harjoittamastaan arpajais- ja rahapelitoiminnasta saamastaan tulosta. Rahapelit ja arpajaiset eivät kuulu arvonnalisäverotuksen piiriin.

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan nyt ehdotetut muutokset eivät anna aihetta luopua mainitusta verotuksen perusratkaisusta, jossa voitonsaajien sijasta verotus kohdistuu rahapelien toimeenpanijaan. Myös ulkomaisten rahapelivoittojen verottamisen legitimitetin kannalta on tarpeen, että rahapelivoittoja verotetaan kansallisestikin. Ulkomaisten voittojen verotus kohdistuu ETA-alueen ulkopuolisista valtioista saatuihin voittoihin ja ETA-alueen valtioista saatuihin voittoihin siltä osin, kuin kyse on muusta kuin ”sen lainsäädännön mukaisesti toimeenpannuista arpajaisista” saaduista voitoista.

Arvioitavaksi jatkossa tulee joka tapauksessa arpajaisverotuksen taso, jota on esitysluonnoksessa kuvatulla tavalla nyt alennettu normaalista 12 prosentista 5,5–3,4 prosenttiin vuosille 2021–2023 edunsaajien rahoitusarvosuhteen turvaamiseksi.

Kuntien valtionavustustoimintaa on käsitelty varsin vähän uudistuksen yhteydessä. Valtiovarainministeriö julkaisee kesään mennessä raportin kuntien valtionavustustoiminnan kehittämisestä. Kuntien näkökulmasta on huomioitava, että rahapelituottoja käytetään kuntien liikuntatoimen valtionosuuksiin yhteensä noin 19,5 milj. euroa. Summa on valtionosuusjärjestelmän kokonaisuuden huomioon ottaen melko pieni ja taso on pysynyt samana pitkään. Lisäksi rahapelituotoista osa on käytetty mm. kuntien nuorisotoimen valtionosuuksiin (n. 8 milj. euroa), etsivään nuorisotyöhön (n, 7 milj. euroa) sekä myös teatterien, orkesterien ja museoiden valtionosuuksiin, joista osa on kohdistunut myös kuntien toimintaan, koska joukossa on myös kaupunginteattereita, -museoita ja -orkestereita. Uuteen rahoitusmalliin siirtymisessä on kyettävä arvioimaan, miltä osin rahapelituotoilla on tuettu em. toimialojen toimintaa kunnissa varsinaisten valtionosuustehtävien osalta ja miltä osin laajemminkin.

Lisäksi Valtiovarainministeriö nostaa pohdittavaksi, tulisiko esityksessä ja 17 §:ssä käytetyn ”tuoton tilitys” ilmaisun sijasta käyttää ”voittoa”. Tällöin esitys vastaisi paremmin kirjanpitoasetuksen (1997/1339) terminologiaa. Tällöin 17 §:n 1 momentti kuuluisi: ”...määräraha, joka vastaa Veikkaus Oy:n viimeisimmän vahvistetun tilinpäätöksen osoittamaa voittoa.”

Valtiosihteeri
kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Apulaisbudjettipäällikkö,
budjettineuvos

Mika Niemelä

VN/6327/2022-VM-15

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: